17/11/2023

Ο π. Χρίστος Κυριακόπουλος με τραγούδια και σκοπούς του Μοριά

/ Ενορίες

Αφιερωμένη στη μοραΐτικη μουσική παράδοση, η παρουσίαση περιελάμβανε τραγούδια από διάφορες περιοχές της Πελοποννήσου, η οποία είναι πατρίδα της δημοτικής μουσικής, καθώς συνδυάζει ηρωικές μνήμες του έθνους με την πίστη των απλών ανθρώπων, τα έθιμα και τη ζωή του τόπου.

Μουσικό αφιέρωμα, στη λαϊκή παράδοση της Πελοποννήσου, με αντιπροσωπευτικά τραγούδια και σκοπούς, πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, την Πέμπτη 16 Νοεμβρίου, στο πλαίσιο του προγράμματος «ΕΝΟΡΙΑ εν δράσει...».

Την επιμέλεια και παρουσίαση της μουσικής παράστασης, έκανε ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Χρίστος Κυριακόπουλος με τη συνοδεία ορχήστρας παραδοσιακών οργάνων. Στην ορχήστρα συμμετείχαν ο Κώστας Γιαννακόπουλος στο κλαρίνο, ο Δημήτρης Κατσούλης στο βιολί, η Ιωάννα Ρήγα στο σαντούρι, ο Γιαννούλης Μαργώνης στο λαούτο, ο Χρήστος Πανάγου στον ταμπουρά, ο Γιάννης Τούσιας στο λαούτο και ο Ανδρέας Νιάρχος, κρουστά, φλογέρα.

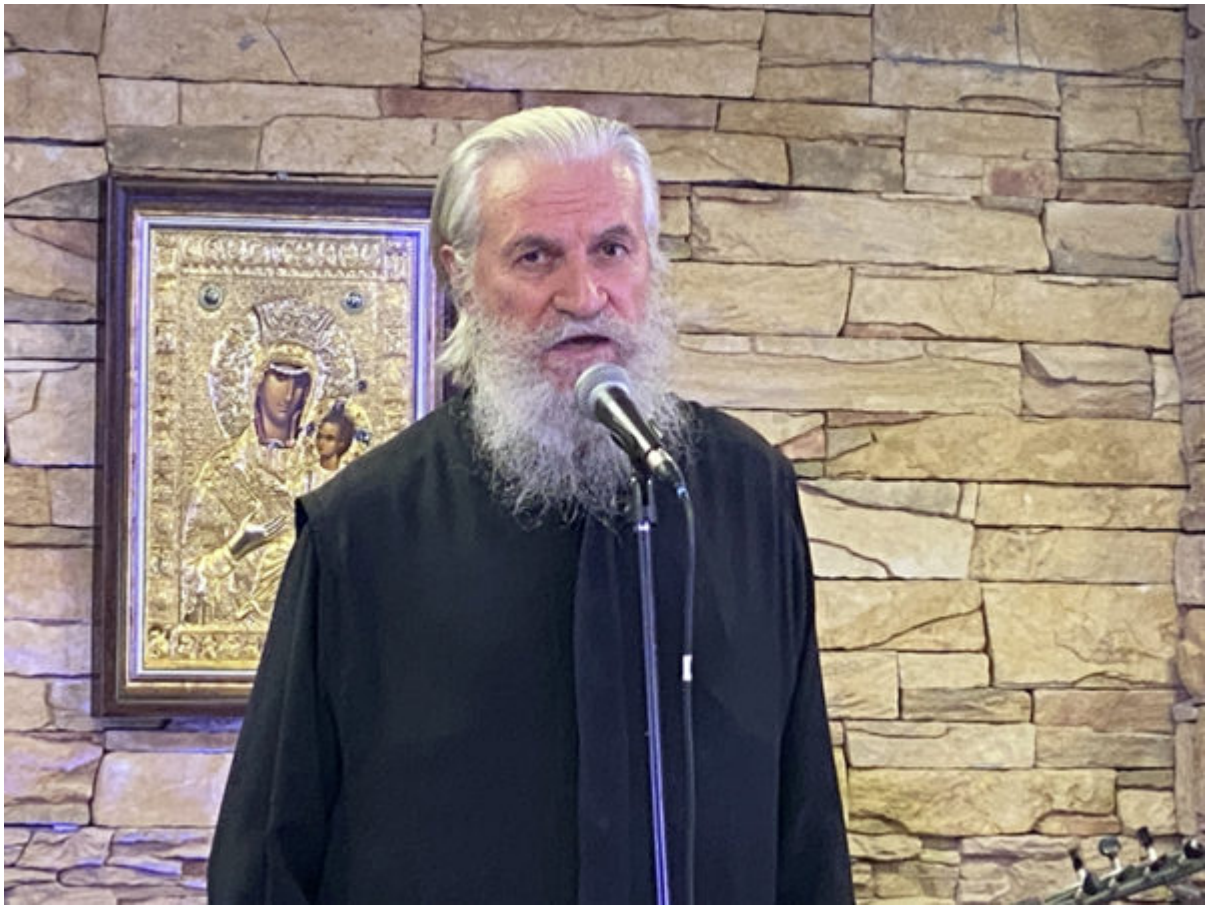

Αφιερωμένη στη μοραΐτικη μουσική παράδοση, η παρουσίαση περιελάμβανε τραγούδια από διάφορες περιοχές της Πελοποννήσου, Στόχος της εκδήλωσης ήταν η αναβίωση της αυθεντικής παράδοσης και ερμηνείας των δημοτικών ασμάτων της πατρίδας μας, όπως παραδόθηκαν και ερμηνεύθηκαν από παλαιούς γνήσιους ερμηνευτές.

Ενώ σήμερα, η παραχάραξη της μουσικής απόδοσης τους σε λαϊκές πανηγύρεις και λοιπές κοινωνικές εκδηλώσεις, συνήθως καταλήγει σε ξένα ακούσματα, εκκωφαντικούς ήχους και αλλότριες μουσικές εκτελέσεις, που αλλοιώνουν το ήθος της παράδοσης μας.

Η Πελοπόννησος είναι πατρίδα της δημοτικής μουσικής, καθώς συνδυάζει ηρωικές μνήμες του έθνους με την πίστη των απλών ανθρώπων, τα έθιμα και τη ζωή του τόπου. Και σε αυτές τις μνήμες ήταν αφιερωμένη η μουσική παρουσίαση.

Ξεκινώντας με ένα ιστορικό κλέφτικο τραγούδι γνωστό ως το «τραγούδι του Μαντά ή της Βλαχοθανάσως» που έγινε θρύλος και εξαπλώθηκε σε όλη την Πελοπόννησο. Με το επόμενο, να είναι ένα τραγούδι της ξενιτειάς που αναφέρεται στο νέο τόπο που είναι αφιλόξενος και εχθρικός απέναντι στον άνθρωπο που αναζητεί μάταια αναμνήσεις της πατρίδας.

Ακολούθησαν ένα αρκαδικό τραγούδι, που αποτελεί παραδοσιακό ερωτικό παράπονο κι ένα τραγούδι που αναφέρεται στα κάστρα της Μονεμβασιάς, της Λαμίας, την Αθήνα και το Παλαμήδι, που έπαιξαν σπουδαίο ρόλο στους χρόνους της τουρκοκρατίας και στην επανάσταση του 1821.

Η συνέχεια περιελάμβανε ποιμενικό άσμα που εκφράζει την λυρική επιθυμία για την άνοιξη και το καλοκαίρι. Ο καθημερινός βίος αποτυπώθηκε και στο επόμενο τραγούδι της αγάπης και του γάμου που παρουσιάστηκε και είναι γνωστό σε όλη την Πελοπόννησο. Ενώ ακολούθησαν ένα αρκαδικό που ακολουθεί την αρχαία παράδοση των συμβολικών ασμάτων κι ένα ακόμη τραγούδι της αγάπης με αλληγορικές εικόνες.

Στα μοραΐτικα γλέντια ξεχωριστή θέση κατέχουν τα ιστορικά τραγούδια, γιατί σε όλη την Πελοπόννησο έλαβαν χώρα σπουδαία ιστορικά γεγονότα. Με αυτά δίνεται η ευκαιρία να εκφρασθούν εμμέτρως και μελωδικώς, ανθρώπινα συναισθήματα αναμνήσεων και αναφοράς σε πρόσωπα και γεγονότα ιδιαιτέρας σημασίας. Όπως το πελοποννησιακό τραγούδι που παρουσιάστηκε και αναφέρονταν στον μακεδονομάχο Παύλο Μελά, τον μαρτυρικό θάνατο του οποίου, θρήνησε η λαϊκή μούσα.

Στον μαρτυρικό θάνατο του εθνοϊερομάρτυρα Ανανία Αρχιεπισκόπου Λακεδαιμονίας αναφέρθηκε το επόμενο τραγούδι που ερμηνεύτηκε στην εκδήλωση. Ο άγιος Ανανίας ενδιαφέρθηκε για την απελευθέρωση του γένους και συγκρότησε επαναστατικές ομάδες και οι Τούρκοι με μυστικό φιρμάνι τον καταδίκασαν σε θάνατο.

Εκείνος αμύνθηκε στον Μυστρά επί 9 ολόκληρες ημέρες με 20 Μανιάτες και 10 Δημητσανίτες, έως ότου εξαντλήθηκαν τα εφόδιά τους. Έτσι, αφού σκοτώθηκαν 12, οι υπόλοιποι κατάφεραν να δραπετεύσουν ενώ ο άγιος Ανανίας παρέμεινε να υποστεί τον θάνατο. Η λαϊκή μούσα και ο ανώνυμος λαϊκός δημιουργός εμπνεύστηκε από το μαρτύριο του και συνέθεσε το δημοτικό τραγούδι που παρουσιάστηκε.

Ακολούθησε κι ένα μοραΐτικο τραγούδι στο οποίο αναφέρεται το όνομα της μονάκριβης αδελφής του αγίου, Ευγενικούλας, που κατά την παράδοση πνίγηκε επιστρέφοντας από την Σμύρνη, όταν ναυάγησε το καράβι της. Ενώ τα ακούσματα της εκδήλωσης συμπλήρωσε ένα τραγούδι της αγάπης, αρκαδικής προέλευσης.

Κλείνοντας την παρουσίαση, ο π. Χρίστος αναφέρθηκε στη λέξη Μοριάς, συνώνυμη της Πελοποννήσου, για την οποία επικρατούν δύο ορθογραφικές αντιλήψεις. Η επικρατέστερη ετυμολογικά είναι η γραφή Μοριάς, από τις αρχαίες σπαρτιατικές μόρες, δηλαδή τις διοικητικές και στρατιωτικές περιφέρειες της Πελοποννήσου, ενώ η δεύτερη γραφή Μωριάς, ανήκει στο πλαίσιο μιας παράδοσης που επικράτησε αργότερα.